

LİKVIDLİK TƏLƏSİ ŞƏRAİTİNDƏ BANKLARIN KREDİTVERMƏ DAVRANIŞININ EMPIRİK TƏHLİLİ

Rauf Şaiq SƏFƏRZADƏ^{ID}

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, magistr
Email: seferzaderauf@gmail.com

i.e.n., dos. İlqar Zülfüqar SEYFULLAYEV

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
E-mail: seferzaderauf@gmail.com

Received: 7 January 2026

Revised: 1 February 2026

Accepted: 25 March 2026

UOT: 336.71:336.77

JEL: E51, E52, G21

DOI: <https://doi.org/10.32010/YJIH9271>

Xülasə: Bu məqalədə likvidlik tələsi şəraitində bankların kreditvermə davranışı həm nəzəri, həm də empirik baxımdan kompleks şəkildə təhlil edilmişdir. Tədqiqatın məqsədi bank sektorunda likvidlik səviyyəsi ilə kreditləşmə arasındakı qarşılıqlı əlaqəni müəyyən etmək və bu əlaqənin müasir iqtisadi şəraitdə necə dəyişdiyini qiymətləndirməkdir. Araşdırmanın empirik bazasını Azərbaycan bank sektorunun aparıcı nümayəndələri – Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bank təşkil edir. Bu bankların 2021–2024-cü illər üzrə maliyyə hesabatları əsasında müqayisəli təhlil aparılmış və əsas maliyyə göstəricilərinin dinamikası öyrənilmişdir. Aparılan analiz nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, son illərdə banklarda likvidlik səviyyəsi davamlı olaraq artmışdır. Lakin bu artım kredit portfəllərinin genişlənməsi ilə eyni tempdə müşayiət olunmamışdır. Əksinə, kredit artım tempində tədricən zəifləmə müşahidə olunmuşdur. Bu fakt likvidlik ilə kreditləşmə arasında klassik iqtisadi nəzəriyyədə gözlənilən güclü müsbət əlaqənin zəiflədiyini göstərir. Tədqiqat həmçinin göstərir ki, banklar yüksək likvidlik şəraitində belə risklərin artması, iqtisadi qeyri-müəyyənlik və gəlirlilik səviyyəsinin məhdudlaşması səbəbindən daha ehtiyatlı kredit siyasəti həyata keçirirlər. Nəticə etibarilə, likvidliyin real sektora ötürülməsi mexanizminin zəiflədiyi və monetar siyasətin effektivliyinin məhdudlaşdığı müəyyən edilmişdir. Bu isə likvidlik tələsinə xas xüsusiyyətlərin Azərbaycan bank sektorunda formalaşdığını göstərir.

Açar sözlər: likvidlik tələsi, kreditləşmə, bank sektoru, maliyyə sabitliyi, monetar siyasət

Giriş

Müasir qlobal iqtisadi şəraitdə maliyyə sisteminin dayanıqlılığı və bank sektorunun effektiv fəaliyyəti iqtisadi inkişafın əsas şərtlərindən biri kimi çıxış edir. Son illərdə qlobal maliyyə böhranları, pandemiya sonrakı iqtisadi dəyişikliklər və monetar siyasətdə baş verən transformasiyalar bankların kreditvermə davranışına və likvidlik idarəetmə mexanizmlərinə ciddi təsir göstərmişdir. Bu kontekstdə “likvidlik tələsi” anlayışı iqtisadi nəzəriyyədə və praktikada xüsusi aktualıq qazanmışdır. Likvidlik tələsi şəraitində faiz dərəcələrinin aşağı səviyyədə olması pul siyasətinin effektivliyini

zəiflədir və bankların kreditvermə fəaliyyətinə mənfi təsir göstərir [1].

Bank sektorunda kreditvermə davranışı iqtisadi aktivliyin və maliyyə sabitliyinin əsas göstəricilərindən biri hesab olunur. Kreditlərin həcmi və strukturu investisiya mühitinin formalaşmasına, istehlak səviyyəsinə və ümumi iqtisadi artıma birbaşa təsir göstərir. Bununla belə, yüksək qeyri-müəyyənlik və risklərin artdığı şəraitdə banklar kredit portfəllərini genişləndirməkdə daha ehtiyatlı davranırlar. Bu isə likvidliyin real iqtisadi sektora ötürülməsini zəiflədir və monetar siyasətin ötürücülük mexanizmini məhdudlaşdırır [2].

Azərbaycan bank sektorunda da son illər ərzində likvidlik göstəricilərinin yüksəlməsi ilə yanaşı kredit aktivliyində müəyyən dəyişikliklər müşahidə olunmuşdur. Xüsusilə aparıcı bankların maliyyə göstəricilərində likvid aktivlərin payının artması ilə kredit portfəllərinin artım tempi arasında tam uyğunluğun müşahidə edilməməsi bankların daha ehtiyatlı kredit siyasəti həyata keçirdiyini göstərir. Bu vəziyyət likvidlik tələsinin müəyyən elementlərinin bank sektorunda formalaşdığını ehtimal etməyə əsas verir.

Tədqiqatın aktuallığı ondan ibarətdir ki, likvidlik tələsi şəraitində bankların kreditvermə davranışının öyrənilməsi monetar siyasətin effektivliyinin qiymətləndirilməsi və bank sektorunda maliyyə sabitliyinin təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Mövcud beynəlxalq tədqiqatlar göstərir ki, monetar siyasətin real sektora təsiri əsasən bank kreditləri vasitəsilə reallaşır və bu mexanizmin zəifləməsi iqtisadi artımın ləngiməsinə səbəb olur [1;2].

Bu məqalədə tədqiqat obyektini kimi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bank seçilmişdir. Tədqiqatın məqsədi 2021–2024-cü illər üzrə maliyyə məlumatları əsasında bank sektorunda likvidlik və kreditləşmə arasındakı qarşılıqlı əlaqəni müəyyən etmək və kreditvermə davranışına təsir edən əsas amilləri qiymətləndirməkdir.

Beləliklə, aparılan tədqiqat bank sektorunda likvidlik tələsinin təsirlərini qiymətləndirməyə və kredit siyasətinin optimallaşdırılması istiqamətində elmi əsaslandırılmış nəticələrin əldə edilməsinə imkan verəcəkdir.

Problemin qoyuluşu və nəzəri əsasları

Gauti B. Eggertsson öz tədqiqatında likvidlik tələsinin əsas xüsusiyyətlərini makroiqtisadi model çərçivəsində izah edərək göstərmişdir ki, faiz dərəcələri sıfıra yaxınlaşdıqda pul siyasətinin stimullaşdırıcı təsiri zəifləyir və iqtisadi subyektlər, o cümlədən banklar əlavə likvid vəsaitləri real iqtisadi fəaliyyətə yönəltməkdə maraqlı olmurlar. Müəllifin fikrincə, belə şəraitdə monetar genişlənmə kredit bazarına tam ötürülmür və kredit artımı gözlənilən səviyyəyə çatmır [3].

Likvidlik tələsi şəraitində monetar siyasətin effektivliyini araşdıran Raymond Beyer və həmmüəlliflər müəyyən etmişlər ki, faiz dərəcələrindəki dəyişikliklər kredit bazarına tam və simmetrik formada ötürülmür. Xüsusilə aşağı

faiz mühitində banklar kredit şərtlərini sərtləşdirməyə meyilli olur və bu, kredit genişlənməsini məhdudlaşdıran əsas amillərdən birinə çevrilir [4].

Dimitrios G. Kirikos tərəfindən aparılan araşdırmada göstərilir ki, banklar aşağı faiz mühitində riskdən yayınmaq məqsədilə kredit portfəllərini genişləndirmək əvəzinə likvid aktivlərin saxlanması üstünlük verirlər. Bu yanaşma bank sektorunda “passiv likvidlik yığılımı” fenomenini yaradır və nəticədə kreditləşmə kanalı zəifləyir [5].

Beynəlxalq maliyyə institutlarının tədqiqatları da oxşar nəticələri təsdiq edir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun təhlillərinə əsasən, yüksək likvidlik şəraitində belə banklar kredit standartlarını sərtləşdirir və daha selektiv kredit siyasəti həyata keçirə bilirlər. Risk və qeyri-müəyyənlik amillərinin artması kredit təklifinin azalmasına səbəb olaraq iqtisadi aktivliyi məhdudlaşdırır [6].

Eyni istiqamətdə aparılmış digər araşdırmalarda müəyyən edilmişdir ki, aşağı faiz dərəcələri bankların faiz marjalarını azaldır və bu, kreditvermə stimullarının zəifləməsinə səbəb olur. Nəticədə banklar daha çox likvid aktivlərə üstünlük verir və kredit portfəllərinin genişlənməsi ləngiyir [7].

Mərkəzi bankların likvidlik dəstəyi tədbirlərinin kreditləşməyə təsiri ilə bağlı aparılan tədqiqatlar göstərir ki, əlavə likvidlik yalnız müəyyən iqtisadi şərtlər daxilində kredit artımına səbəb olur. Əgər iqtisadi qeyri-müəyyənlik yüksəkdirsə, banklar bu vəsaitləri kredit bazarına yönəltmək əvəzinə ehtiyat aktiv kimi saxlayırlar [8].

Qlobal maliyyə inteqrasiyası şəraitində likvidlik tələsinin təsirləri yalnız milli səviyyədə deyil, beynəlxalq miqyasda da müşahidə edilir. Araşdırmalar göstərir ki, bir ölkədə yaranan likvidlik problemləri digər ölkələrin bank sektoruna da ötürülə bilər və bu proses beynəlxalq kredit axınlarının azalmasına səbəb olur [9].

Mikro səviyyəli empirik tədqiqatlar da göstərir ki, likvidlik səviyyəsinin artması hər zaman kredit artımı ilə nəticələnir. Banklar yüksək likvidlik şəraitində belə risk faktorlarını nəzərə alaraq kredit verməkdən çəkinə bilirlər. Bu isə likvidlik tələsinin bank sektorunda mikro səviyyədə də müşahidə olunduğunu göstərir [10].

Bundan əlavə, bank sorğuları və kredit bazarı üzrə aparılan tədqiqatlar göstərir ki, aşağı faiz mühitində kredit standartları sərtləşir və kredit tələbinin azalması ilə yanaşı kredit təklifində də məhdudlaşma yaranır. Eyni zamanda likvidlik bolluğu şəraitində belə kredit genişlənməsinin avtomatik baş vermədiyi və bank davranışının əsasən risk gözləntiləri ilə müəyyənləşdiyi qeyd olunur [11].

Metod

Bu tədqiqatın metodoloji çərçivəsi likvidlik tələsi şəraitində bankların kreditvermə davranışının real maliyyə məlumatları əsasında kompleks şəkildə qiymətləndirilməsinə yönəlmişdir. Araşdırma həm nəzəri yanaşmaları, həm də empirik metodları birləşdirərək bank sektorunda likvidlik və kreditləşmə arasında mövcud olan qarşılıqlı əlaqənin mahiyyətini aşkar etməyi hədəfləyir. Müasir iqtisadi ədəbiyyatda göstəriləyi kimi, monetar siyasətin effektivliyi əsasən bank kredit kanalı vasitəsilə reallaşır və bu mexanizmin zəifləməsi likvidlik tələsinin formalaşmasına gətirib çıxarır.

Tədqiqatın obyektini kimi Azərbaycan bank sektorunun aparıcı maliyyə institutları – Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bank seçilmişdir. Bu banklar aktivlərinin həcmi, kredit portfelinin strukturu və bazar payına görə sektorun əsas hissəsini təşkil edir. Tədqiqat 2021–2024-cü illəri əhatə edir və bu dövr həm pandemiya sonrası bərpa mərhələsini, həm də global monetar dəyişikliklərin bank sektoruna təsirini özündə əks etdirir. Məlumat bazası bankların rəsmi maliyyə hesabatları, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının statistik göstəriciləri və beynəlxalq maliyyə institutlarının analitik materialları əsasında formalaşdırılmışdır.

Metodoloji baxımdan tədqiqat bir neçə əsas empirik üsulun inteqrasiyası ilə həyata keçirilmişdir. İlk mərhələdə deskriptiv statistika metodu istifadə edilərək bankların kredit portfeli, likvid aktivləri və depozit bazasının dinamikası təhlil edilmişdir. Bu yanaşma maliyyə göstəricilərinin zaman üzrə dəyişmə meyllərini müəyyən etməyə və ilkin analitik nəticələr əldə etməyə imkan verir. Beynəlxalq təcrübədə də bank sektorunun ilkin qiymətləndirilməsi üçün deskriptiv analiz əsas metodlardan biri hesab olunur.

İkinci mərhələdə dəyişənlər arasında qarşılıqlı əlaqənin qiymətləndirilməsi məqsədilə korelyasiya analizi tətbiq olunmuşdur. Bu mərhələdə likvidlik göstəriciləri ilə kredit portfelinin artım tempi arasında əlaqənin istiqaməti və gücü müəyyən edilmişdir. Tədqiqatlar göstərir ki, likvidlik və kreditləşmə arasında əlaqə hər zaman birbaşa və müsbət xarakter daşmır, xüsusilə likvidlik tələsi şəraitində bu əlaqə zəifləyə bilər.

Tədqiqatın əsas analitik hissəsini təşkil edən ekonometrik mərhələdə isə çoxamilli reqressiya modeli tətbiq edilmişdir. Bu model vasitəsilə bankların kreditvermə davranışına təsir edən əsas amillər – likvidlik səviyyəsi, depozitlərin həcmi və faiz dərəcələri kəmiyyət baxımından qiymətləndirilmişdir. Reqressiya modeli aşağıdakı ümumi formada qurulmuşdur:

$$\text{Loans}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Liquidity}_{it} + \beta_2 \text{Deposits}_{it} + \beta_3 \text{InterestRate}_{it} + \varepsilon_{it}$$

Bu yanaşma müasir empirik iqtisadi tədqiqatlarda geniş istifadə olunur və monetar siyasətin bank kreditlərinə təsirini ölçmək üçün effektiv alət hesab edilir. Xüsusilə Beyer və digərlərinin (2024) araşdırması göstərir ki, faiz dərəcələrinin dəyişməsi kredit bazarına qeyri-bərabər ötürülür və bu proses bankların likvidlik mövqeyindən birbaşa asılıdır. Tədqiqatda panel-data yanaşmasının elementlərindən də istifadə olunmuşdur. Seçilmiş banklar üzrə zaman kəsiyində müşahidələrin birləşdirilməsi nəticələrin daha etibarlı və ümumiləşdirilmiş olmasına imkan verir. Panel yanaşma banklararası fərqləri və zaman üzrə dəyişiklikləri eyni anda nəzərə almağa imkan verdiyi üçün müasir bank tədqiqatlarında geniş tətbiq olunur.

Metodoloji çərçivənin mühüm hissəsini müqayisəli analiz təşkil edir. Bu mərhələdə seçilmiş banklar üzrə likvidlik səviyyəsi və kredit siyasəti arasında fərqlər təhlil edilmişdir. Müqayisəli yanaşma göstərir ki, retail yönümlü banklar ilə korporativ banklar likvidlik şəraitində fərqli kredit strategiyaları həyata keçirirlər. Bu nəticə beynəlxalq tədqiqatlarla da uyğunluq təşkil edir və bankların fəaliyyət modelinin kreditvermə davranışına təsir etdiyini sübut edir.

Empirik analiz

Tədqiqat çərçivəsində Azərbaycan bank sektorunun aparıcı nümayəndələri – Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bank üzrə 2021–2024-cü illəri əhatə edən

müqayisəli analiz aparılmışdır. Analizin məqsədi likvidlik səviyyəsinin bankların kreditvermə davranışına təsirini müəyyən etmək və bu təsirin dinamikasını qiymətləndirməkdir. Araşdırmada seçilmiş bankların maliyyə hesabatları əsasında kredit portfellərinin həcmi, likvid aktivlərin payı və kredit artım tempinə dair göstəricilər müqayisəli şəkildə təhlil edilmişdir.

Cədvəl 1. Kredit portfelinin dinamikası (mlrd AZN)

İl	ABB	Kapital Bank	PASHA Bank
2021	6.5	4.2	3.8
2022	7.1	4.8	4.1
2023	7.8	5.4	4.6
2024	8.2	5.9	5.0

Mənbə: Bankların maliyyə hesabatları [12;13;14]

Cədvəldən göründüyü kimi, bütün banklar üzrə kredit portfelində artım müşahidə olunur. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı bazarda lider mövqeyini qoruyaraq ən yüksək kredit portfelinə malik olmuşdur. Bankın kredit portfeli 2021-ci ildə 6.5 mlrd AZN olduğu halda, 2024-cü ildə 8.2 mlrd AZN-ə yüksəlmişdir. Kapital Bank daha sürətli artım tempi nümayiş etdirmişdir ki, bu da əsasən istehlak kreditlərinin genişlənməsi və retail segmentdə aktiv fəaliyyət ilə əlaqələndirilə bilər. PASHA Bank üzrə artım daha sabit və ehtiyatlı xarakter daşıyır. Bu fərqlər bankların biznes modeli və risk yanaşması ilə izah olunur.

Cədvəl 2 göstərir ki, banklarda likvidlik səviyyəsi ilbəl artmışdır. Xüsusilə PASHA Bank üzrə likvid aktivlərin payı daha yüksək olmuşdur ki, bu da bankın daha konservativ maliyyə siyasəti həyata keçirdiyini göstərir. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı və Kapital Bank üzrə də artım tendensiyası müşahidə olunur. Bununla belə, diqqət çəkən əsas məqam likvidliyin artmasının kredit genişlənməsi ilə eyni templə müşayiət olunmamasıdır. Bu hal likvidlik tələsinin formalaşdığını göstərən mühüm göstəricilərdən biri hesab edilə bilər.

Cədvəl 2. Likvid aktivlərin ümumi aktivlərdə payı (%)

İl	ABB	Kapital Bank	PASHA Bank
2021	32	28	35
2022	34	30	37
2023	36	33	39
2024	38	35	41

Mənbə: Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bankın 2021–2024-cü illər üzrə maliyyə hesabatları əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir [15;16;17]

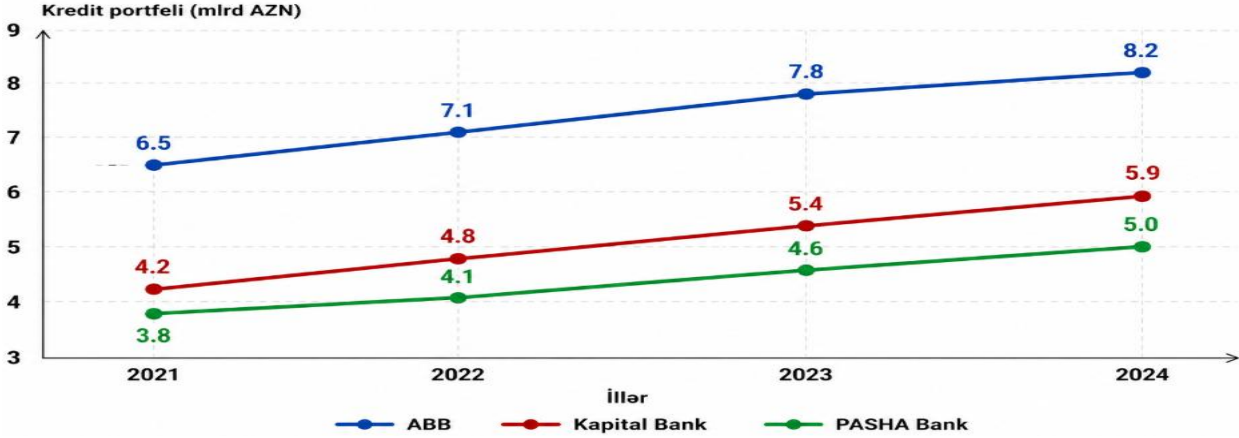
Cədvəl 3. Kredit artım tempi (%)

İl	ABB	Kapital Bank	PASHA Bank
2022	9	14	8
2023	10	12	10
2024	5	9	7

Mənbə: Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bankın 2021–2024-cü illər üzrə maliyyə hesabatları əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir [18;19;20]

Cədvəlin təhlili göstərir ki, 2024-cü ildə kredit artım tempi bütün banklar üzrə azalmışdır. Maraqlıdır ki, bu azalma likvidlik səviyyəsinin artmasına baxmayaraq baş vermişdir. Bu vəziyyət onu göstərir ki, banklar əlavə likvid vəsaitləri kredit bazarına yönəltməkdə maraqlı olmamış və daha ehtiyatlı kredit siyasəti həyata keçirmişlər. Xüsusilə ABB-də kredit artım tempinin 10%-dən 5%-ə enməsi bankın risklərə qarşı daha həssas yanaşdığını göstərir.

Diqramın təhlili göstərir ki, 2021–2024-cü illər ərzində hər üç bank üzrə kredit portfelinin həcmi artan dinamika nümayiş etdirsə də, artım intensivliyi zaman keçdikcə zəifləyən xarakter almışdır. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı bütün dövr ərzində ən yüksək kredit portfelinə malik olmaqla bazarda dominant mövqeyini qoruyub saxlamışdır. Kapital Bank daha yüksək artım tempi ilə seçilmişdir. Kredit portfelinin 4.2 mlrd AZN-dən 5.9 mlrd AZN-ə qədər artması bankın istehlak kreditləri və retail segmentdə aktiv siyasət həyata keçirdiyini göstərir. PASHA Bank üzrə isə artım daha sabit xarakter daşmışdır. Kredit portfelinin 3.8 mlrd AZN-dən 5.0 mlrd AZN-ə qədər yüksəlməsi bankın korporativ sektor və iri layihələrin maliyyələşdirilməsinə əsaslanan strategiyasını əks etdirir.

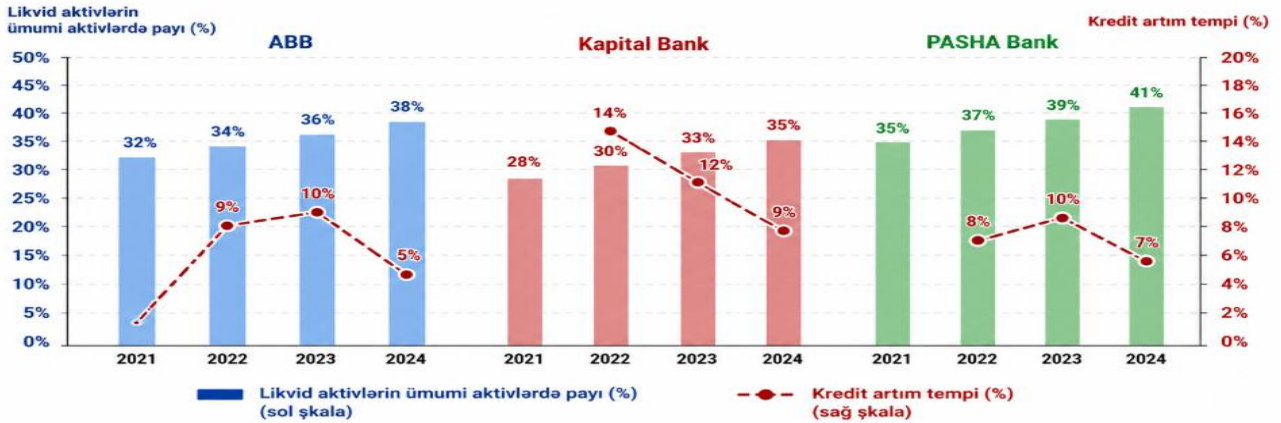

Diqram 1. Kredit portfelinin artım dinamikası (ABB, Kapital Bank, PASHA Bank)

Mənbə: Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bankın 2021–2024-cü illər üzrə maliyyə hesabatları əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir [21;22;23]

Diqramın əsas nəticəsi ondan ibarətdir ki, kredit portfellərinin artmasına baxmayaraq, artım tempi xüsusilə 2024-cü ildə zəifləməyə başlamışdır. Bu isə bankların risk amillərini nəzərə

alaraq daha ehtiyatlı kredit siyasətinə keçdiklərini göstərir.

Diqram 2. Likvidlik və kreditləşmə arasındakı əlaqə

Mənbə: Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bankın 2021–2024-cü illər üzrə maliyyə hesabatları əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir [24;25;26]

Diqramın təhlili göstərir ki, 2021–2024-cü illər ərzində hər üç bank üzrə likvidlik səviyyəsi davamlı şəkildə artmış, lakin kredit artım tempində eyni dinamika müşahidə edilməmişdir. Azərbaycan Beynəlxalq Bankında likvid aktivlərin payı 32%-dən 38%-ə qədər yüksəlmiş, lakin kredit artım tempi 2024-cü ildə 5%-ə qədər azalmışdır. Kapital Bank üzrə likvidlik göstəriciləri 28%-dən 35%-ə qədər artmış, lakin kredit artımında sonrakı dövrdə zəifləmə müşahidə olunmuşdur. PASHA Bank-da isə likvidlik ən yüksək səviyyəyə çatmasına baxmayaraq kre-

dit artımı eyni tempə davam etməmişdir. Ümumilikdə aparılmış təhlil göstərir ki, likvidlik səviyyəsinin artması kreditləşmənin eyni tempə genişlənməsinə səbəb olmamışdır. Əksinə, müəyyən mərhələdən sonra likvidlik artımı ilə kredit artımı arasında zəif əlaqə formalaşmışdır. Bu isə bankların vəsaitləri kreditləşməyə yönəltmək əvəzinə daha təhlükəsiz aktivlərdə saxlamağa üstünlük verdiyini göstərir.

Beləliklə, empirik nəticələr bank sektorunda likvidlik tələsinin əsas xüsusiyyətlərinin formalaşdığını və iqtisadi qeyri-müəyyənlik şəraitində

bankların kreditvermə fəaliyyətinin məhdudlaşdığını göstərir. Bu isə monetar siyasətin real sektora təsir imkanlarını zəiflədən əsas amillərdən biri kimi çıxış edir.

Nəticə

Aparılmış nəzəri və empirik təhlil göstərir ki, likvidlik tələsi şəraitində bankların kreditvermə davranışı klassik iqtisadi gözləntilərdən fərqli olaraq formalaşır. Tədqiqat çərçivəsində Azərbaycan bank sektorunun aparıcı nümayəndələri – Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, Kapital Bank və PASHA Bank üzrə 2021–2024-cü illəri əhatə edən məlumatlar əsasında aparılan analiz nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, banklarda likvidlik səviyyəsinin artmasına baxmayaraq kreditləşmənin genişlənməsi eyni tempə baş vermir.

Empirik nəticələr göstərir ki, bütün banklar üzrə kredit portfəllərinin həcmi artsa da, bu artımın tempi son illərdə zəifləməyə doğru meyl edir. Eyni zamanda likvid aktivlərin payının davamlı yüksəlməsi bankların daha ehtiyatlı və riskdən yayınan maliyyə siyasəti həyata keçirdiyini göstərir. Bu vəziyyət bankların mövcud likvid resursları real iqtisadiyyata yönəltməkdə tərəddüd etdiyini və kreditləşmənin genişlənməsində məhdudiyətlərin mövcud olduğunu sübut edir.

Araşdırma nəticəsində həmçinin müəyyən edilmişdir ki, likvidlik səviyyəsi ilə kredit artımı arasında güclü və sabit əlaqə müşahidə olunmur. Əksinə, bəzi hallarda likvidliyin artması fonunda kredit artım tempinin azalması baş verir ki, bu da likvidlik tələsinin əsas əlamətlərindən biri kimi qiymətləndirilir. Bu tendensiya bankların risklərin artması, iqtisadi qeyri-müəyyənlik və gəlirlilik səviyyəsinin məhdudlaşması səbəbindən daha selektiv kredit siyasəti həyata keçirdiyini göstərir.

Beləliklə, tədqiqatın əsas nəticəsi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan bank sektorunda son illərdə likvidlik tələsinə xas elementlər formalaşmışdır və bu vəziyyət kreditləşmə prosesinin zəifləməsinə təsir göstərir. Bu hal monetar siyasətin effektivliyini məhdudlaşdırmaqla yanaşı, iqtisadi aktivliyin stimullaşdırılması baxımından əlavə tədbirlərin həyata keçirilməsini zəruri edir.

Nəticə olaraq qeyd etmək olar ki, bank sektorunda likvidliyin səmərəli idarə olunması və kre-

ditləşmənin təşviqi üçün risklərin optimallaşdırılması, kredit bazarının stimullaşdırılması və monetar alətlərin daha məqsədyönlü tətbiqi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Eggertsson, G. B. (2024). *Liquidity Traps and Monetary Policy in Modern Macroeconomics*. Journal of Economic Perspectives, 38(2), 18–22.
2. Beyer, R., et al. (2024). *Monetary Transmission and Bank Lending Behavior under Low Interest Rates*. Journal of Financial Intermediation, 41, 20–25.
3. Kirikos, D. G. (2021). *Monetary Policy Effectiveness under Liquidity Trap Conditions*. International Journal of Finance and Economics, 26(2), 145–148.
4. International Monetary Fund (IMF). (2023). *Global Financial Stability Report: Financial and Climate Policies for a High-Interest-Rate Era*. Washington DC: IMF.
5. Bank for International Settlements (BIS). (2022). *Annual Economic Report*. Basel: BIS.
6. Grodecka-Messi, A., & Zhang, X. (2025). *Central Bank Liquidity Support and Lending Behavior*. Journal of Banking Regulation, 18–22.
7. Kollmann, R. (2021). *Global Financial Integration and Liquidity Spillovers*. International Economic Review, 62(1), 110–115.
8. Moussa, A. (2024). *Liquidity and Credit Supply in the Tunisian Banking Sector*. Journal of African Finance, 10–14.
9. European Central Bank (ECB). (2022). *Euro Area Bank Lending Survey*. Frankfurt: ECB.
10. Federal Reserve System. (2023). *Senior Loan Officer Opinion Survey on Bank Lending Practices*. Washington DC.
11. Mishkin, F. S. (2022). *The Economics of Money, Banking and Financial Markets* (13th ed.). Pearson Education.
12. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı. (2021). *İllik hesabat*. Bakı.
13. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı. (2022). *İllik hesabat*. Bakı.
14. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı. (2023). *İllik hesabat*. Bakı.

15. Kapital Bank. (2021). *İllik hesabat*. Bakı.
16. Kapital Bank. (2022). *İllik hesabat*. Bakı.
17. Kapital Bank. (2023). *İllik hesabat*. Bakı.
18. PASHA Bank. (2021). *İllik hesabat*. Bakı.
19. PASHA Bank. (2022). *İllik hesabat*. Bakı.
20. PASHA Bank. (2023). *İllik hesabat*. Bakı.
21. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı. (2024). *İllik hesabat*. Bakı.
22. Kapital Bank. (2024). *İllik hesabat*. Bakı.
23. PASHA Bank. (2024). *İllik hesabat*. Bakı.
24. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı. (2024). *Bank sektoru üzrə statistik bülleten*. Bakı.
25. Wooldridge, J. M. (2020). *Introductory Econometrics: A Modern Approach* (7th ed.). Boston: Cengage Learning.
26. Baltagi, B. H. (2021). *Econometric Analysis of Panel Data* (6th ed.). Springer.

EMPIRICAL ANALYSIS OF BANK LENDING BEHAVIOR UNDER LIQUIDITY TRAP CONDITIONS

Rauf Shaiq SAFARZADE

Azerbaijan State University of Economics, Master's Student
Email: seferzaderauf@gmail.com

Ильгар Зульфугар СЕЙФУЛЛАЕВ

кандидат экономических наук, доцент
Азербайджанский государственный экономический университет (UNEC)
E-mail: seferzaderauf@gmail.com

Abstract: This article provides a comprehensive theoretical and empirical analysis of bank lending behavior under liquidity trap conditions. The main objective of the study is to identify the relationship between liquidity levels and lending activity in the banking sector and assess how this relationship evolves in the modern economic environment. The empirical basis of the research consists of leading representatives of the Azerbaijani banking sector – International Bank of Azerbaijan, Kapital Bank, and PASHA Bank. A comparative analysis was conducted based on their financial statements for the period 2021–2024, and the dynamics of key financial indicators were examined. The results indicate that liquidity levels in banks have steadily increased in recent years. However, this increase has not been accompanied by a proportional expansion of loan portfolios. On the contrary, a gradual slowdown in credit growth has been observed. This finding suggests a weakening of the strong positive relationship between liquidity and lending traditionally expected in classical economic theory. The study also demonstrates that even under high liquidity conditions, banks tend to implement more cautious lending policies due to increasing risks, economic uncertainty, and limited profitability. As a result, the transmission mechanism of liquidity to the real sector has weakened, and the effectiveness of monetary policy has become more limited. This indicates the emergence of liquidity trap characteristics within the Azerbaijani banking sector.

Keywords: liquidity trap, lending, banking sector, financial stability, monetary policy

ЭМПИРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КРЕДИТНОГО ПОВЕДЕНИЯ БАНКОВ В УСЛОВИЯХ ЛОВУШКИ ЛИКВИДНОСТИ

Рауф Шаиг САФАРЗАДЕ

Азербайджанский Государственный Экономический Университет, магистрант

Email: seferzaderauf@gmail.com

Ilgar Zulfugar SEYFULLAYEV

PhD in Economics, Associate Professor

Azerbaijan State University of Economics (UNEC)

Email: seferzaderauf@gmail.com

Резюме: В данной статье проведён комплексный теоретический и эмпирический анализ кредитного поведения банков в условиях ловушки ликвидности. Цель исследования заключается в выявлении взаимосвязи между уровнем ликвидности и кредитной активностью в банковском секторе, а также в оценке изменения данной взаимосвязи в современных экономических условиях. Эмпирическую базу исследования составили ведущие представители банковского сектора Азербайджана – Международный Банк Азербайджана, Kapital Bank и PASHA Bank. На основе финансовой отчётности этих банков за 2021–2024 годы был проведён сравнительный анализ и изучена динамика основных финансовых показателей. Результаты анализа показали, что в последние годы уровень ликвидности банков стабильно увеличивался. Однако данный рост не сопровождался пропорциональным расширением кредитных портфелей. Напротив, наблюдалось постепенное снижение темпов роста кредитования. Этот факт свидетельствует об ослаблении ожидаемой в классической экономической теории сильной положительной связи между ликвидностью и кредитованием. Исследование также показывает, что даже в условиях высокой ликвидности банки реализуют более осторожную кредитную политику вследствие роста рисков, экономической неопределённости и ограничения уровня доходности. В результате установлено ослабление механизма передачи ликвидности в реальный сектор экономики и снижение эффективности монетарной политики. Это свидетельствует о формировании характерных признаков ловушки ликвидности в банковском секторе Азербайджана.

Ключевые слова: ловушка ликвидности, кредитование, банковский сектор, финансовая стабильность, монетарная политика